

Sociālā funkcionēšana pacientiem ar šizofrēniju

Anda Beķere, Ļubova Renemane¹, Ieva Rugina²

Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas fakultāte, Latvija

¹Rīgas Stradiņa universitāte, Psihiatrijas un narkoloģijas katedra, Latvija

²Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Pēc Pasaules Veselības organizācijas prognozēm 2020. gadā šizofrēnijas diagnoze būs 8. vietā pēc darba nespējas biežuma.

Šizofrēnija ierobežo personas spēju veikt noteiktas sociālas funkcijas (piemēram, sarunāties ar draugiem vai ģimeni, aiziet uz pastu pēc naudas, iepirkties) un pildīt noteiktas lomas (piemēram, māte, sieva, strādnieks).

Sociālā mijiedarbība ir cieši saistīta ar ikdienu, un īpaša uzmanība šim dzīves aspektam tiek veltīta cilvēkiem ar šizofrēniju, jo šī psihiskā saslimšana ietekmē un ievērojami pasliktina sociālo funkcionēšanu.

Latvijā joprojām nav pietiekami izvērstā sociālo darbinieku palīdzība un atbalsta sniegšana dzīves vietā, kā arī pietrūkst modernu ambulatoro centru, kur bez psihiatra un psihologa konsultācijām būtu iespējams saņemt nepieciešamos rehabilitācijas pakalpojumus.

Darba mērķis. Noskaidrot sociālās funkcionēšanas atšķirības klientiem ar šizofrēniju, kas iesaistīti rehabilitācijā ar produktīvām vai mērķtiecīgām nodarbēm un klientiem, kas saņem tikai medikamentozu terapiju.

Materiāls un metodes. Pētījumā piedalījās 100 šizofrēnijas pacienti vecumā no 18 līdz 65 gadiem, kuri tika sadalīti divās grupās (katrā 50 respondenti). Vienā grupā bija pacienti, kas saņem rehabilitācijas pakalpojumus, kas pieejami stacionārā un otrā grupā – pacienti, kas saņem tikai medikamentozu terapiju.

Lai novērtētu pacientu / klientu sociālās funkcionēšanas līmeni tika pielietota novērtēšanas skala "Mini-ICF-APP" [Baron S., Linden M., 2009]. Iegūtie dati tika analizēti, izmantojot aprakstošās statistikas metodes.

Rezultāti. Izmantojot Pīrsona hī kvadrāta (χ^2) statistisko analīzi, tika secināts, ka visās novērtētajās sociālās funkcionēšanas nodarbes jomās (uzdevumu strukturēšana, elastīgums, novērtēšana, izturība un spēja iekļauties grupā) abas pacientu grupas statistiski ticami atšķīrās ($p < 0,001$).

Secinājumi. Lai uzturētu pacientu nodarbinātību / produktivitāti ārpus stacionāra liela loma ir sociālpsihiatriskajam darbam, lai personas varētu pilnvērtīgāk sociāli funkcionēt sabiedrībā. Tādēļ ir nepieciešamas uzturošās terapijas, sociālās rehabilitācijas pasākumi, patstāvīgai dzīvei nepieciešamo prasmju veicināšana, sociāls un vides atbalsts, sadarbojoties ar citiem profesionālajiem speciālistiem, tā nodrošinot komandas darbu, lai veicinātu maksimālu neatkarību funkcionēt sabiedrībā un pildīt sociālās lomas.